

COM RECONÈIXER UNA EDIFICACIÓ MODERNISTA

1 - Algunes consideracions prèvies.-

A.- Sobre el caràcter particular de l'arquitectura modernista catalana.

L'arquitectura *Modernista Catalana* no pot considerar-se com una simple variant regional de l'*Art Nouveau* que té un personatge aïllat, **Antoni Gaudí** (1852-1926), com a protagonista i que sembla tenir una presència al marge de qualsevol moviment arquitectònic del moment.

L'arquitectura *Modernista Catalana* ha de ser compresa com un moviment que corre en paral·lel amb altres moviments internacionals (*Liberty, Sezession, Art Nouveau, Jugendstil, Modern Style*) amb els quals té molts elements en comú, però amb unes particularitats que el singularitzen: la preocupació estètica per la recerca d'un nou llenguatge arquitectònic unit amb la manifestació d'una identitat catalana pròpia i del seu reconeixement polític i social.

Aquesta dimensió de transcendència nacional farà que aquest moviment sigui – en primer lloc – quelcom eclèctic en les seves formulacions i – en segon lloc – adquireixi una grau de popularitat que li permetrà mantenir la seva durabilitat en el temps durant més temps que els moviments d'àmbit europeu.

B.- Sobre la cronologia concreta

Tenint en compte l'afirmació anterior, es pot considerar els anys propers al 1880 com l'inici del moviment. Durant aquest període **Domènech i Montaner** construeix l'editorial *Montaner i Simón* (1881-1885¹), dos anys després de publicar el seu manifest: *En busca d'una arquitectura nacional*²

Pel que fa a la finalització del moviment, els experts acostumen a assenyalar l'any 1926, coincidint amb la desaparició del personatge més reconegut: **Antoni Gaudí**.

C.- Sobre el tipus d'edifici a identificar

Donat l'èxit i la popularitat del moviment modernista, molts edificis - concebuts de forma tradicional - van incorporar decoracions a les seves façanes i en alguns elements interiors que es podrien identificar amb el moviment modernista. Aquest tipus d'edificacions no són les que interessarien a la nostra recerca, malgrat la seva abundor.

Com exemple farem esment a la façana de l'edifici situat al carrer Llançà nº 20 - propera a la Plaça d'Espanya - conegut popularment com *La Papallona*.

Casa Fajol - façana de La Papallona
carrer Llançà, 20

Casa Fajol construïda l'any 1912 per Josep Graner i Prat. La seva singularitat resideix en el coronament de l'edifici amb una gran papallona de gran policromia i realitzada amb la tècnica del trencadís.

¹ Avui seu de la Fundació Tàpies, al carrer d'Aragó de Barcelona

² L'article es publicà a la revista "La Renaixença". És el primer text en català que defensa la creació d'una arquitectura realment moderna; és a dir, capaç de desenvolupar la capacitat plàstica dels nous materials que ha generat la Revolució Industrial. Però, al mateix temps, afirma que l'arquitectura neix en un moment i una societat concreta i haurà de posar-ho de manifest.

El nostre model d'estudi s'aplicarà a aquest tipus d'edificacions destinats a vivenda; no obstant també hi ha una interessant arquitectura modernista aplicada a fàbriques, esglésies, cellers, ... Per fer el seu anàlisi arquitectònic caldria introduir altres elements, encara que comparteixen amb els anteriors molts elements comuns: l'aprofitament dels nous materials que genera la industrialització, el gust per les formes corbes, la incorporació d'elements propis del treball artesà, etc.

Construït per l'arquitecte Cèsar Martinell l'any 1920. El seu interior està construït per arcs parabòlics i volta catalana. El seu exterior hi ha dos depòsit d'aigua i està decorat per gàrgoles de ceràmica esmaltades en verd i l'escut de l'entitat amb rajoles vidriades.

Celler Cooperatiu de Gandesa